

Linda-Mari Väli
MTÜ Eesti Metsa Abiks
lindamari@eestimetsaabiks.ee

Teie 19.11.2020

Meie 21.12.2020 nr 15-
3/20/5095-6

Vastused Riigimetsa Majandamise Keskuse
kõrgendatud avaliku huviga alade osas

Pöördusite mitme Vabariigi Valitsuse liikme poole küsimustega, mis puudutavad Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) tegevust seoses metsaseaduse täitmisega ning nn kõrgendatud avaliku huviga (edaspidi KAH) alade haldamisega. Vastame alljärgnevalt Teie poolt tõstatatud küsimustele.

1) Kas keskkonnaminister plaanib teha metsaseadusesse vajalikud seaduseuendused, et tagada kohalike elanike kaasamine RMK hallatavate KAH alade majandamisse?

Teie ettepanekus puudub uudsus, sest metsaseadus juba reguleerib asustusüksuste lähedal asuva metsa majandamise planeerimisse kohaliku kogukonna või elanike kaasamise. Selle täitmiseks on RMK võtnud kasutusele uue termini – kõrgendatud avaliku huviga alad (KAH alad). Oleme seisukohal, et olemasoleva raamistiku sees on erinevaid osapooli rahuldavate tulemuste saavutamine võimalik.

Metsaseaduse (MS) § 43 lõike 9 kohaselt on riigimetsa majandajal kohustus kaasata **asustusüksuse lähedal asuva** metsa majandamisel metsamajandamise tööde planeerimisse kohaliku kogukonna või elanikud. See säte hakkas kehtima 1. septembril 2017. Muudatus tulenes asjaolust, et mets on kohalik elukeskkond mitte ainult elusloodusele vaid ka kohalikele elanikele, kes kasutavad metsa pakutavaid avalikke hüvesid. Seadusemuudatuse teiseks lugemiseks koostatud seletuskirjas on selgitatud, et **igäühel võiks olla õigus teada, milliseid muutusi tema kodulähedases riigimetsas kavandatakse. Kaasamise kaudu peaks RMK arvestama võimalusel kohalike kogukondade seisukohtadega.** Antud muudatusettepanekut on kirjeldatud kui esimest sammu selleks, et riigimetsa majandajal oleks selge kohustus enne metsatöödega alustamist suhelda nende kogukondadega, kes igapäevaselt seda metsa kasutavad.

Järgmise sammuna laiendas RMK seaduses toodud mõistet „*asustusüksuse lähedal asuvad metsad*“ mõisteks „*kõrgendatud avaliku huviga alad*“ ning töötas välja vastava sisekorraldusliku juhendi, sealjuures tegi RMK ka esmase potentsiaalsete alade kaardistuse. 2017. aastal toimusid juba esimesed tutvustavad koosolekud. Meie teada on RMK tööga jätkanud, sh on korraldatud ligi poolsada koosolekut ainuüksi sel aastal. Kaasamiskoosolekute loetelu ja muu KAH alasid puudutav info on RMK kodulehel kättesaadav¹. Tunnustame RMK tegevust KAH alade töökorra kehtestamisel, alade määramisel ja tegevuste läbiviimisel, sest võimalikku avalikku huvi

¹ <https://www.rmkk.ee/metsa-majandamine/metsamajandus/korgendatud-avaliku-huviga-alad>

käsitletakse korras märksa laiemalt, kui seda nõuab metsaseaduse § 43 lõige 9. Täiendavalt soovitage rõhutada, et RMK koostatavad metskondade pikaajalised metsa majandamise kavad on kõik avalikud dokumendid². Huvilistel on võimalik nendega tutvuda ning nende kohta täiendavaid arupärimisi esitada.

2) Milline majandamisrežiim on keskkonnaministri arvates toimivam: kas lage- ja turberaietega või valikraietega läbi viidud püsimeetsana majandamise süsteem?

Metsa majandamine on metsa uuendamine, kasvatamine, kasutamine ja metsakaitse (MS § 16). Uuendusraiet (s.o lage- või turberaiet) tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lõige 6), valikraieid tehakse püsimeetsana majandamise eesmärgil (MS § 28 lõige 8). Kusjuures püsimeetsana majandamine on välja raiutud või välja langenud puude pidev asendumine või asendamine uute kasvukohale looduslikult omaste puudega (MS § 28 lõige 8²). Kõikidel metsaseadusega lubatud ja reguleeritud raietel on oma eesmärk täita, mistõttu nii komplekse teema osas ei ole võimalik anda lihtsustatud hinnangut ühe või teise metsa uuendamist või uuenemist võimaldava raieviisi suhtes. Metsa majandamise (MS § 16) seisukohast toimivad nad kõik, olles igaüks oma eripäradega ning nende kasutamine sõltub paljudest nüanssidest sh metsa omadustest.

3) Kuidas kavatses keskkonnaminister lahendada probleemid selles osas, kui konkreetse piirkonna inimesed nimetavad mingi ala kõrgendatud avaliku huviga ehk KAH alaks, RMK aga väidab, et tegemist ei ole KAH alaga?

Kordame, et KAH alade määramine tuleneb RMK sisesest töökorralduslikust juhendist ning määramise aluseks on mitmed erinevad asjaolud, millest üks puudutab MS § 43 lõikest 9 tuleneva kohustuse täitmist. Kui 2017. aasta metsaseaduse muutmise ajal selgitati seletuskirjas, et sellekohase lõike (MS § 43 lõige 9) lisamine on esimene samm selleks, et riigimetsa majandajal oleks selge kohustus enne metsatöödega alustamist suhelda nende kogukondadega, kes igapäevaselt seda metsa kasutavad, siis järgmise sammuna on RMK juurutanud vastava töökorraldusliku juhendi ning selle alusel tööle asunud. **RMK on sealjuures olnud oma KAH alade selgitamisel ja määramisel palju laiapõhjalisem, kui nõuab seda konkreetne metsaseaduse säte (MS § 43 lõige 9).** RMK lähtub KAH aladega seotud kaasamisel, teavitamisel, tegevuste planeerimisel jm seetõttu oma töökorralduslikust juhendist. Kui inimesed soovivad mingi riigimetsa ala kõrgendatud avaliku huviga alaks määramist RMK poolt ja väidavad, et see selline ala on, siis tuleb selles osas suhelda RMK-ga ning esitada oma põhjendatud seisukohad.

4) Millise hoiaku võtab keskkonnaminister siis, kui RMK ei saavuta kohalike elanikega kokkulepet, vaid hakkab kohalike elanike vastuseisust hoolimata metsa raiuma?

Keskkonnaminister on 25. septembril 2020 kirjaga nr 1-14/20/4234 palunud RMK-l senisest suuremat tähelepanu suunata kohalikele elanikele ja nende vajadustele ning oma tegevuste igakülgselt teavitustööle ühiskonnas. Oleme selles kirjas välja toodud seisukohal endiselt. RMK määratud kõrgendatud avalike huvidega aladel tuleb seada eesmärgiks, et enne metsatöödega alustamist oleksid sõlmitud kokkulepped kohalike elanike ja omavalitsustega töödele esitatavates tingimustes.

Samas kordame metsaseaduse sätet selgitavat seletuskirja: „*Muudatusettepanek tuleneb asjaolust, et mets on kohalik elukeskkond mitte ainult elusloodusele vaid ka kohalikele elanikele, kes kasutavad metsa pakutavaid avalikke hüvesid. Igaühel võiks olla õigus teada, milliseid muutusi tema kodulähedases riigimetsas kavandatakse. Kaasamise kaudu peaks RMK arvestama võimalusel kohalike kogukondade seisukohtadega. Antud muudatusettepanek on esimene samm selleks, et riigimetsa majandajal oleks selge kohustus enne metsatöödega alustamist suhelda nende kogukondadega, kes igapäevaselt seda metsa kasutavad.*“

² <https://www.rmk.ee/metsa-majandamine/metsamajandus/metsamajandamiskavad>

5) Kui inimesed ei ole lageraiega nõus, siis millised on nende õigused edasises protsessis?

Asustustsuse lähedaste alade, laiemalt ka KAH alade korral on inimestel võimalus küsida selgitusi ja põhjendusi planeeritavate tegevuste kohta ning saada sealjuures selgeid ja kaalutletud vastuseid. Eelistatult võiks RMK ja kohalikud elanikud jõuda kokkulepeteni (vt eelmiseid punkte) ja see on ka RMK eesmärk. Kui aga tugineda metsaseadusele, siis § 43 lõige 9 kohustab kohalikke elanikke ja kogukondi kaasama, kuid ei keela metsa majandamist, samuti lageraie neil aladel.

6) Kas rahandusminister näeb KAH alade raiumist riigi poolt võetud võla kattena, olles KAH alade majandamisega võla katmisel juba arvestanud?

Rahandusministeerium ei ole taolist eeldust riigieelarve strateegia aastateks 2021–2024 ega 2021. aasta riigieelarve ettevalmistamisel teinud. RMK panustab lisaks üldistele maksutuludele riigieelarvesse läbi iga-aastase puhaskasumieraldise ehk dividendi, mille kasutamine riigieelarves ei ole sihtotstarbeline. Seega ei ole ka võimalik KAH aladelt varutud puidu eest saadud tulusid ja kasumit käsitleda ainult riigivõla katteallikana. Põhimõtteliselt oleks korrektne ka käsitus, et RMK-lt saadud dividend jaotub riigieelarves proportsionaalselt kõigi kulude katteallikana, sh nt nii õpetajate palgad kui ka riigipoolne toetus erinevatele mittetulundusühingutele.

7) Kellele kuulub peaministri hinnangul avalikus ruumis metsamajanduslike otsuste langetamise õigus: kas seal elavatele inimestele või RMK metsasid toormeallikana käsitlevale tööstusele?

Metsamajanduslike otsuste langetamise õigus on metsa omanikul, kes peab järgima sealjuures kehtivat seadusandlikku raamistikku. Metsa omanik võib olla riik, aga ka füüsiline ja eraõiguslik juriidiline isik, kellel on metsamaa. Koos õigustega langetada otsuseid kaasnevad ka erinevad seadustest tulenevad kohustused. Ka riigimetsa majandajal on kõik metsa majandamisest tulenevad metsaomaniku õigused ning ta peab täitma kõiki metsaomanikule seaduse ja selle alusel antud õigusaktiga pandud kohustusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Rain Epler
Minister

Teadmiseks: Riigikantselei, Rahandusministeerium, Riigimetsa Majandamise Keskus

Priit Põllumäe, 626 0749
priit.pollumae@envir.ee